

Sf. Ioan Gură de Aur - Despre anatema

Cuvine-se să ne învățăm a nu aduce sub blestem nici pe cei vii, nici pe cei morți

1. V-am vorbit nu de mult despre faptul de a nu-L putea cunoaște pe Dumnezeu, și v-am vorbit pe cât se poate aratându-va cu texte din Scriptura și cu argumente rationale ca înțelegerea firii dumnezeiești este cu totul de nepatruns chiar și puterilor celor nevazute, acelor puteri care duc o viață netrupească și fericită. Cu toate acestea, noi, care ducem o viață usuratică și stricată, noi, care ne lasăm robiti de tot felul de păcate, căutăm să cunoaștem ceea ce este cu totul necunoscut chiar fapturilor nevazute. Având ca temei al unei astfel de purtări bună parere ce o avem despre puterea noastră de judecată și dorința de a afla slava desartă de la cei ce se ncred în noi, nu ne mai gândim că firea noastră e marginită, nici nu mai urmăm dumnezeieștii Scripturi și Parinților, ci, țărâți ca de un suvoi de apă de bună parere ce o avem despre noi, am căzut într-un păcat atât de mare.

Dar iată, să vă vorbesc acum și cele ce se cuvîin despre anatema; să vă arat puterea acestui păcat, pe care nimeni nu-l socotește păcat, ca să pun fraudă prin această gurilor celor neînfrânate și să dau pe față boala celor care se folosesc la întamplare de acest cuvînt.

Viața noastră a ajuns într-atât de păcătoasă, încât, deși suntem căzuți atât de jos, nu ne mai dăm seama că suntem în cele mai mari păcate. S-au împlinit cu noi cuvintele proorocești:

De la picioare până la cap, nimic... nu e neatins: rani, vanatai, bube deschise; nici oblojeli, nici fese, nici untdelemn, nimic care să le vindece.

De unde să-mi încep vorba despre acest păcat? De la poruncile rânduite de Stăpanul nostru sau de la nestiința și nepăsarea noastră? N-am să fiu oare luat în ras de unii, graind astfel? N-am să par ca mi-am ieșit din minti? N-am să fiu oare acoperit de ocară, fiindcă am de gând să vorbesc de aceste lucruri pline de mahnire și vrednice de lacrimi? Dar ce-as putea face? Sufăr, mi se sfășie sufletul, mi se rupe inima de durere când văd atata nepăsare, cum întrecem în nelegiuire pe iudei, și în necredință, pe pagani. Când ies în lume, văd oameni care n-au mîntea luminată de dumnezeiasca Scriptură și care nu cunosc cât de puțin Scriptura – pe cele mai multe le trec sub tăcere, fiindu-mi rusine să le spun –, oameni nesabuți și flecari, neînțelegând nici cele ce graiesc, nici cele pentru care dau adevărit, ca unii care îndrăznesc să ne dea o învățatură despre credință și să aducă sub blestem ceea ce nu știu, încât cei străini de credința noastră ne iau în ras că nu suntem în stare să îngrijim de o bună viațuire și nici n-am fost învățați să facem fapte bune.

2. Vai, ce nenorocire! Ca mulți drepti și proorooci au dorit să vadă cele ce vedem noi, și n-au văzut, și să aude cele ce auzim, și n-au auzit. Și noi ne batem joc de ele! Luati aminte, rogu-vă, la cele auzite, ca nu cumva să cadem! Dacă porunca grăită prin îngeri s-a adevărit și orice călcare de porunca și orice neascultare și-a primit dreapta rasplatire, cum vom scăpa de pedeapsa noi, dacă vom fi nepăsători la o astfel de mîntuire?

Spune-mi: care-i lucrarea harului evanghelic? Pentru ce a venit Fiul lui Dumnezeu în trup? A venit oare ca să ne fim potrivnici unii altora? Învățătura lui Hristos, întru totul mai desăvârșită decât Legea (veche), cere de la noi mai multă dragoste de oameni. În Legea veche se spune: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți”; în Legea nouă însă, se spune să-ți pui sufletul pentru aproapele tău. Ia aminte la Hristos graind:

Un om oarecare cobora din Ierusalim în Ierihon, și a căzut între talhari, care, dezbrăcându-l pe el și ranindu-l, s-au dus, lasându-l aproape mort. Din întamplare, un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. Asemenea și un levit, ajungând la acel loc și văzându-l, a trecut pe alături. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut mila de el și, apropiindu-se, i-a legat ranile, turnând pe ele untdelemn și vin; și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grija de el. Iar a doua zi, iesind și scotând doi dinari, i-a dat gazdei și i-a zis: „Poarta grija de el și, orice vei mai cheltui, când mă voi întoarce, îți voi da tie!” Deci care dintre aceștia trei ti se

pare că a fost aproapele celui căzut între talhari? Iar el a zis: „Cel ce a făcut mila cu el.” Iar Iisus i-a zis lui: „Mergi de fă tu asemenea!”

Iată, cât e de mirare! N-a numit „aproapele” nici pe preot, nici pe levit, ci pe cel disprețuit de iudei potrivit învățaturii lor, adică pe samarinean, pe cel străin, pe cel mult hulit. Numai pe el l-a numit „aproapele”, pentru că la el s-a găsit mila.

Cuvintele acestea sunt ale Fiului lui Dumnezeu; iar pe acestea le-a împlinit cu fapte când a venit pe pământ, căci n-a murit numai pentru prieteni și pentru ai Lui, ci și pentru dușmani, pentru tirani, pentru înșelători, pentru cei ce l-au urât, pentru cei ce l-au răstignit, pe care-i știa mai înainte de întemeierea lumii că așa vor fi; i-a știut mai dinainte, și totuși i-a zidit într-Insul, fiind biruită preștiința de bunătate. Pentru aceștia și-a varsat sângele Lui, pentru aceștia a primit junghiere.

Ca spune Domnul: Painea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este Trupul Meu! Și Pavel spune aceasta în epistola sa: Căci vrăjmasi fiind, ne-am împacat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său. Și iarăși, în Epistola către Evrei, spune că a gustat moartea pentru toți oamenii.

Asadar, dacă Hristos a savărsit aceste fapte, iar Biserica împlineste pildele acestor fapte făcând în fiecare zi rugăciuni pentru toți oamenii, cum îndrăznești tu să dai anatemei?

Te întreb: Ce vrea să însemne cuvîntul acesta pe care-l spui: Să fie anatema!? Știi oare ce spui? Îți dai seama ce graiești? Cunoști puterea acestui cuvînt?

Vei găsi, într-adevăr, în Scriptura cea de Dumnezeu însoțită rostindu-se „anatema” peste Ierihon: Și toată cetatea aceasta îi va fi anatema (va fi pusă deoparte) Domnului Dumnezeului tău. Și până în ziua de azi este printre noi acest obicei, să se spună: „Cutare a făcut aceasta, a făcut anatema (ofrandă) în acest loc”. Oare aceasta să fie anatema pe care tu o rostiești? Nu! Căci prin această anatema se înțelege o faptă bună, un dar făcut lui Dumnezeu. Tu însă ce vrei să spui când rostiești: „anatema!”? Iată ce vrei să spui:

„Să fie dat diavolului, să nu mai aibă parte de mîntuire, să ajungă străin de Hristos!”

3. Cine ești tu, de ți-ai luat această stăpanire și această mare putere? La ziua judecării, Fiul lui Dumnezeu va sta pe scaunul de judecată și va pune oile de-a dreapta Sa, și caprele de-a stînga. Pentru ce ți-ai luat o ravna atât de mare, cu care a fost învrednicit numai ceata Apostolilor și cei care au fost, cu adevărat, după toată randuiala, urmașii lor, plini de har și de putere? Aceștia, păzind cu toată luarea-aminte porunca lui Hristos, că și cum si-ar fi scos ochiul cel drept, așa alungau pe eretici din Biserica. Aceasta arată marea lor milă și durere, căci se taie un madular de seama. Pentru aceea l-a și numit Hristos „ochiul cel drept”, pentru a arăta mila celor

care-l alungau pe cel potrivit dreptei-credințe.

De aceea Apostolii și urmașii lor au fost și în această privință, ca și în toate faptele lor, cu multă luare-aminte: condamnău și alungau ereziile, dar nu aduceau pe nici-unul dintre eretici sub blestem. Se pare că Apostolul Pavel a fost silit numai în două împrejurări să rostiască anatema; dar n-a dat anatemei pe cineva anume: o dată în Epistola către Corinteni, spunând: Dacă cineva nu-L iubeste pe Domnul nostru Iisus Hristos, să fie anatema!, și alta dată în Epistola către Galateni: Dacă cineva va propovăduiește altceva decât ceea ce ați primit, să fie anatema!

Cu ce te-mpotrivesți? Ceea ce nimeni din cei ce au primit această putere n-a făcut și nici n-a îndrăznit să facă, aceea îndrăznești să faci tu, lucrând împotriva tainei iconomiei intrupării și a patimirii mîntuitoare a Domnului și luând-o înainte judecării Împăratului?

Vreți să aflați ce a grăit un sfânt, unul de mai înainte de noi, un urmaș al Apostolilor, care a fost învrednicit și de mucenicie? Acest sfânt, ca să arate cât de greu este cuvîntul: „Să fie anatema!”, s-a folosit pentru aceasta de o pilda.

„După cum un om de rând care se îmbracă în purpură împăratească – spune el – este ucis ca uzurpator, și el, și cei ce l-au ajutat, tot astfel și cei ce, slujindu-se de poruncile Domnului aduc sub blestemul Bisericii pe un om, aduc asupra lor cea mai mare pierzanie, pentru că rapesc dreptul de judecător al Fiului!”

Socotiți oare că este o faptă fără însemnatate a osândi pe cineva cu o astfel de sentință, înainte de vremea judecării și înainte de Judecător? Cuvîntul acesta, anatema, prin înțelesul pe care-l are, ne separă cu totul de Hristos.

Dar oamenii, care sunt într-atât de păcătoși, ce-si spun? „Acela este un eretic, spun ei, în el își are sală diavolul, graiește nedreptate împotriva lui Dumnezeu, iar prin cuvintele lui ademenitoare și prin înșelăciunea lui desartă a dus pe mulți în prăpastia pierzaniei. Pentru aceasta a fost izgonit de Sfîntii Parinți dascalul lui, care a tăiat din trupul Bisericii”, înțelegând prin aceasta fie pe Paulin, fie pe Apolinarie.

Apostolul spune:

Să dea învățătura, certând cu blandete pe cei ce stau împotriva, ca doar le va da lor Dumnezeu pocăința spre cunoașterea adevărului, și ei să scape din cursa diavolului, de care sunt prinși pentru a-i face voia.

Întinde mreaja dragostei nu ca să cada cel neputincios, ci, dimpotrivă, ca să se vindece! Arată că din toată inima ta vrei să faci ca binele (pe care l-ai primit tu) să fie binele tuturor! Arunca undița cea plăcută a dragostei, și astfel, cercetând cu ea cele ascunse, scoate din prăpastia pierzării pe cel pe care îl îneca gândurile sale. Paruta lui învățătura bună vine sau din judecata, sau din nestiința. Arată-i că învățătura lui e străină de învățătura încredințată de Hristos Sfîntilor Apostoli. Iar dacă omul care s-a abatut din calea cea dreaptă va voi să primească sfatul tău, el, după cuvîntul proorocești, cu viața va vietui, iar tu îți vei izbăvi sufletul tău. Dar dacă nu vrea, ci stăruie în îndărătnicia lui, tu, ca să nu te acoperi de vină, mărturiseste-ți numai credința ta, cu îndelungă răbdare și bunătate, ca să nu-ți ceară Judecătorul din mână ta sufletul lui. Nu fi cu ura, nu-i întoarce spatele, nu-l prizoni! Dimpotrivă, arată-i dragoste curată și adevărată. Castiga-i dragostea! De n-ai avea alt folos, acesta este marele folos, acesta-i marele castig, ca să iubești unul pe altul, ca să ai învățat să fii ucenici ai lui Hristos. Căci spune Hristos: Întru această vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, de veți avea dragoste unii față de alții! Apostolul a arătat că, dacă nu e dragoste, nimic nu folosește: nici cunoașterea tainelor dumnezeiești, nici credința, ori darul proorocești, ori saracia de bună voie, nici mucenicia pentru Hristos. Ca spune Apostolul:

De-as avea toate tainele și toată știința și credința încât să mut și muntii, dar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește. Și de-as grai în limbi ingeresti și de-as împărți toată avuția mea și de-as da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Dragostea îndelung răbdă, nu se semeteste, nu caută ale sale, toate le suferă, toate le crede, toate le nadăduiește, toate le răbdă.

(Continuare la pagina 15)